

مروارید علم و عمل

درنگی در زندگی و آموزه‌های عالم ربّانی

آیه‌الله میرزا حسنعلی مروارید^{رحمته}

به کوشش

محمد الهی خراسانی

الهی خراسانی. محمد.

مروارید علم و عمل = درنگی در زندگی و آموزه‌های عالم ربانی آیه‌الله میرزا حسنعلی مروارید قدس سره / به کوشش محمد الهی خراسانی. -- مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۸۴.

ISBN 964-444-887-1

۱۶۴ ص: مصور، نمونه.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. مروارید، حسنعلی، ۱۲۸۹ - ۱۳۸۳ -- سرگذشتنامه، ۲. مجتهدان و علما -- ایران -- سرگذشتنامه. الف. بنیاد پژوهشهای اسلامی. ب. عنوان. ج. عنوان: درنگی در زندگی و آموزه‌های عالم ربانی آیه‌الله میرزا حسنعلی مروارید قدس سره.

۲۹۷ / ۹۹۸

۷ الف ۴۳ م / ۳ / ۵۵ BP

۲۱۹۶۴ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

بنیاد پژوهشهای اسلامی
آستان قدس رضوی

مروارید علم و عمل

درنگی در زندگی و آموزه‌های عالم ربانی

آیه‌الله میرزا حسنعلی مروارید رحمته

به کوشش محمد الهی خراسانی

چاپ یکم ۱۳۸۴ / ۲۰۰۰ نسخه / قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ آستان قدس رضوی

تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۲۲۳۰۸۰۳

فروشگاه‌های کتاب بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: ۲۲۳۳۹۲۳، قم: ۷۷۳۳۰۲۹

شرکت به نشر، دفتر مرکزی (مشهد) تلفن ۷ - ۸۵۱۱۱۳۶، دورنگار ۸۵۱۵۵۶۰

Web Site: www.islamic-rf.org E-mail: info@islamic-rf.org

حق چاپ محفوظ است

فهرست

دییاجه ۹

از منظر بزرگان ۱۳

سراغاز ۱۷

خاندان پدری ۱۸

خاندان مادری ۲۳

دوران کودکی ۲۸

حیات علمی ۳۱

اساتید ۳۱

دوستان و همدرسان ۴۱

تدریس ۴۴

مکتب فکری ۴۵

«تنبیهات حول المبدأ والمعاد» ۴۷

شاگردان ۴۸

مدارس علمیه ۵۱

۵۳		حیات اجتماعی
۵۸		ارتباط با امام خمینی علیه السلام
۵۹		ارتباط با رهبر معظم انقلاب
۶۱		اخلاق و سلوک
۶۲		اخلاقیات
۶۵		نماز
۶۸		توسل
۷۰		زیارت
۷۱		سیره تربیتی
۷۷		اندرزها
۸۳		اندرزنامه
۸۸		اذکار و ادعیه
۹۹		ارتحال
۱۰۷		مرثیه‌ها
۱۱۹		اسناد و تصاویر

قال الإمام الصادق عليه السلام :

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَمِلَ بِهِ وَعَلَّمَ اللَّهَ، دُعِيَ
فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ عَظِيمًا، فَقِيلَ:
تَعَلَّمَ لِلَّهِ وَعَمِلَ لِلَّهِ وَعَلَّمَ لِلَّهِ.

الكافي، ۱/ ۳۵

هر که برای خدا علم بیاموزد و به آن عمل کند و
[به دیگران] آموزش دهد، در ملکوت آسمانها
به بزرگی یاد شود و گفته آید: برای خدا
آموخت، برای خدا عمل کرد و برای خدا
آموزش داد.

دیباچه

در دورانی که به فقدان پیامبر دچاریم و غیبت امام؛ دشمنانمان فراوانند و ما کم‌شمار؛ فتنه‌ها بر ما باریدن گرفته و همه چیز دست به دست هم داده تا ایمانمان را بزداید^۱، بیش از هر زمان، نیاز به کسانی داریم که: «دیدارشان ما را به یاد پروردگارمان اندازد و گفتار آنان بر دانشمان افزاید و کردار آنان ما را به سرای برتر ترغیب کند»^۲.

مصدق اعلاّی این اوصاف، عالمان و ارسته‌اند. آنان که «علمشان به پارسایی و پرهیزگاری می‌خواندشان و به دل پرکندن از دنیای فانی و شوق به بهشت جاودان»^۳.

آیه‌الله میرزا حسنعلی مروارید^{رحمه‌الله} از زمره اینان بود که امروز مانند

۱. فرازی از دعای افتتاح: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ بَيَّنَّا ضَلَوَاتِكَ عَلَيْنَا وَ آلِهِ وَ عَشِيرَتِهِ وَ لَبَّيْنَاكَ بِكَرَّةٍ عَدُوْنَا وَ قِلَّةٍ عَدَدْنَا وَ شِدَّةٍ انْفِتْنِي بِنَا وَ تَطَاهَرْنَا زُفْمَانٍ عَلَيْنَا».

۲. عن رسول الله ﷺ، قال الخواريون لعيسى عليه السلام: يا روح الله! فَمَنْ تُجَانِسُ إِذَا؟ قال: مَنْ يُذَكِّرُكُمْ اللَّهَ رُؤْيَاهُ، وَ يَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ وَ يُرَغِّبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلَهُ (نصف العقول، ۵۴).

۳. عن علي عليه السلام: إِنَّمَا الْعَالِمُ مَنْ دَعَا عِلْمُهُ إِلَى الزَّوْعِ وَ اتَّقَى وَ الزَّهْدُ فِي عَالَمِ الْقَنَاءِ وَ الْقَوْلُ بِجَنَّةِ الْمَأْوَى (غرر الحكم، ج ۳۹۱۰).

بسیاری دیگر از اسلاف صالح خود در میان ما نیست.

اما «عالمان وارسته همواره زنده‌اند و گر چه پیکرهایشان از میان ما می‌رود، اما یادشان همچنان در دلها می‌ماند»^۱ و کام عطشناک فکر و جان ما را سیراب می‌سازد. و اینک، سهم امروز ما از حیات طيبة ایشان، درنگی در زندگی و آموزه‌های آنهاست، و شنیدن مواعظ به جای مانده از آنان و تأملی بر سلوک و کردارشان.

آیه‌الله مروارید عالمی پاک‌نهاد، و از تبار نیکان و عالمان دین بود؛ وارستگی، ساده‌زیستی و بی‌اعتنایی به عناوین اعتباری و ظواهر دنیوی از او شخصیتی ممتاز، مردمی و دوست‌داشتنی ساخته بود؛ سخنش هدایتگر، درسش عالم‌پرور، موعظه‌اش اثرگذار و نصیحتش آرام‌بخش همگان بود.

زنده و جاوید ماند آن‌که نگوئیم زیست

کز اثرش ذکر خیر زنده کند نام را
گر چه سخن درباره شخصیت وارسته و ممتاز آیه‌الله مروارید بسیار است، ولی چون مجال اندک است به همین مختصر بسنده می‌کنیم، تا فرصتی دیگر و مجالی بیشتر.

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

در پایان دیباچه، از تمامی ارجمندانی که در سامان یافتن این دفتر

۱- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: الْعُلَمَاءُ بَأَقْوَنَ مَا بَقِيَ الدَّهْرُ. أَعْيَانُهُمْ مَفْقُودَةٌ وَ أَمْثَالُهُمْ فِي الْقُلُوبِ مَوْجُودَةٌ (نهج البلاغة، حکمت ۱۲۷).

سهیم بوده‌اند، به ویژه برادرِم حجة الاسلام مجتبی الهی خراسانی که گام نخست را در این مسیر برداشتند و با زبینی نهایی این اثر را نیز بر عهده گرفتند و همچنین حجة الاسلام احمد مروارید که گردآوری و منبع‌یابی اذکار و ادعیه به همت ایشان صورت پذیرفت، سپاسگزاری می‌کنم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةً كَثِيرَةً تَكُونُ لَهُمْ رِضًا وَلِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَذَاءً وَقَضَاءً يَحُولُ مِنْكَ وَقُوَّةً يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ^۱.

شعبان المعظم ۱۴۲۶ هجری قمری
محمد الهی خراسانی